

Treća strana

Tematski zahtjev

Topical Requirement

The Institute of
Internal Auditors

Prevedeno od strane

Institute of
Internal Auditors
Bosna i Hercegovina

Treća strana - Tematski zahtjev

Međunarodni okvir profesionalnih praksi® (International Professional Practices Framework®) obuhvata Globalne standarde interne revizije™ (Global Internal Audit Standards™), Tematske zahtjeve i Globalne smjernice. Tematski zahtjevi su obavezni i moraju se koristiti zajedno sa Standardima, koji pružaju autoritativnu osnovu za potrebne prakse.

Tematski zahtjevi pružaju jasna očekivanja internim revizorima postavljanjem minimalne osnove za reviziju specifičnih područja rizika. Profil rizika organizacije može zahtijevati od internih revizora da razmotre dodatne aspekte teme.

Usklađenost s tematskim zahtjevima povećat će dosljednost u obavljanju usluga interne revizije i poboljšati kvalitet i pouzdanost usluga i rezultata interne revizije. U konačnici, tematski zahtjevi podižu profesiju interne revizije na viši nivo.

Interni revizori moraju primjenjivati Tematske zahtjeve u skladu s Globalnim standardima interne revizije. Usklađenost s Tematskim zahtjevima je obavezna kod usluga uvjeravanja, a preporučuje se i kod savjetodavnih usluga. Tematski zahtjev se primjenjuje u slučajevima kada je tema:

1. Predmet angažmana u planu interne revizije.
2. Identifikovana tokom obavljanja angažmana.
3. Predmet traženog angažmana koji nije bio u prvobitnom planu interne revizije.

Dokazi da je svaki zahtjev u Tematskom zahtjevu procijenjen kao primjenjiv moraju se dokumentirati i sačuvati. Ne moraju se svi pojedinačni zahtjevi primjenjivati u svakom angažmanu; ako su zahtjevi isključeni, obrazloženje se mora dokumentirati i sačuvati. Usklađenost s Tematskim zahtjevom je obavezna i bit će ocijenjena tokom procjene kvalitete.

Treća strana

Treća strana je eksterna osoba, grupa ili entitet s kojim organizacija („primarna organizacija“) uspostavlja poslovni odnos radi pribavljanja proizvoda ili usluga. Odnos se može formalizirati ugovorom, sporazumom ili na drugi način. Ovaj Tematski zahtjev koristi termin „treća strana“ za dobavljače, izvođače radova, podizvođače, eksterne pružatelje usluga, druge agencije i konsultante. Termin uključuje sporazume između treće strane i njenih podizvođača, često poznatih kao „nizvodni“ podizvođači.

Tematski zahtjev se primjenjuje kada funkcija interne revizije obavlja angažmane uvjeravanja za treće strane i/ili bilo koje podugovorene odnose, uključujući i one četvrte ili dalje nizvodne, dozvoljene ugovorom ili sporazumom treće strane s primarnom organizacijom. Interni revizori trebaju dati prioritet trećim i daljnjim „nizvodnim“ stranama na osnovu rizika, kao što je opisano u odjeljku o upravljanju rizicima u nastavku. Interni revizori moraju primjenjivati sve zahtjeve kako je naznačeno rezultatima procjene rizika, a izuzeća moraju biti dokumentirana.

Ovaj Tematski zahtjev nije namijenjen rješavanju indirektnih vanjskih odnosa, interesa ili uključenosti u primarnu organizaciju, kao što su regulatori, agenti, povjerenici/članovi odbora, ili internih odnosa, kao što su zaposlenici.

Termin „treća strana“ može se definirati i koristiti različito u zavisnosti od industrije ili drugih konteksta. Internim revizorima se daje fleksibilnost i trebaju se osloniti na svoju profesionalnu procjenu kako bi prilagodili Tematski zahtjev definiciji treće strane primarne organizacije.

Primarna organizacija (organizacija koja sklapa ugovor sa trećom stranom) zadržava odgovornost za rizike povezane s postizanjem svojih ciljeva, čak i kada angažuje treću stranu da joj pomogne u postizanju jednog ili više ciljeva. Saradnja sa trećim stranama uvodi rizike koji se moraju identificirati, procijeniti i njima upravljati putem odgovarajućih procesa upravljanja, upravljanja rizicima i procesa kontrole, kako je navedeno u ovom Tematskom zahtjevu. Ako treća strana ne izvrši ugovorene obaveze, učestvuje u neetičkim praksama ili doživi poremećaj u poslovanju, primarna organizacija može snositi posljedice. Kategorije i primjeri rizika povezanih s trećim stranama uključuju:

- Strateški, kao što je sposobnost ostvarivanja misije i/ili ciljeva visokog nivoa primarne organizacije ili upravljanja uticajima spajanja i akvizicija.
- Reputacijski, kao što je šteta nanesena okolišu ili odnosu i povjerenju primarne organizacije s klijentima, kupcima i dioničarima.
- Etičke, kao što su kršenje integriteta, sukob interesa, mito i korupcija.
- Operativni, kao što su fizička i informacijska sigurnost, insajderski rizik, prekidi u pružanju usluga i nepostizanje ciljeva.
- Finansijski, kao što su insolventnost treće strane i prevara.
- Usklađenost s važećim lokalnim, nacionalnim i međunarodnim regulatornim zahtjevima.
- Kibernetička sigurnost i druge vrste zaštite podataka, poput kompromitovanja i curenja osjetljivih podataka.
- Informaciona tehnologija, kao što je nedostatak usluga za podršku kritičnim operacijama.
- Pravni, kao što su sukob interesa, sporovi i parnice zbog kršenja ugovora.
- Održivost, kao što su okolišna, društvena i upravljačka. Primjeri uključuju rizike povezane s utjecajem organizacije na prirodni okoliš i rizike koji se tiču interakcije organizacije sa zajednicama.
- Geopolitički, kao što su trgovinski sporovi/sankcije i politička nestabilnost.

Životni ciklus treće strane sastoji se od odabira, ugovaranja, uključivanja, praćenja i isključivanja. Interni revizori trebaju uzeti u obzir ove faze prilikom procjene procesa upravljanja, upravljanja rizicima i procesa kontrole.

Evaluacija i procjena procesa upravljanja, upravljanja rizicima i procesa kontrole trećih strana

Ovaj tematski zahtjev pruža dosljedan, sveobuhvatan pristup procjeni dizajna i implementacije procesa upravljanja, upravljanja rizicima i procesa kontrole trećih strana. Zahtjevi predstavljaju minimalnu osnovu za procjenu.

UPRAVLJANJE

Zahtjevi:

Interni revizori moraju procijeniti sljedeće aspekte upravljanja trećim stranama u primarnoj organizaciji, uključujući nadzor odbora:

- A.** Formalni pristup se uspostavlja, implementira i periodično preispituje kako bi se utvrdilo da li treba sklopiti ugovor s trećom stranom. Pristup uključuje odgovarajuće kriterije za definiranje i procjenu resursa potrebnih i dostupnih za postizanje ciljeva pružanjem proizvoda ili usluge.
- B.** Politike i procedure su uspostavljene kako bi se definirali, procijenili i upravljali odnosima i rizicima s trećim stranama tokom cijelog životnog ciklusa treće strane. Politike i procedure su usklađene s važećim regulatornim zahtjevima i periodično se preispituju i ažuriraju kako bi se ojačalo kontrolno okruženje.
- C.** Uloge i odgovornosti upravljanja trećim stranama u organizaciji su definirane, detaljno navodeći ko bira, usmjerava, upravlja, komunicira s i prati treće strane i ko mora biti obaviješten o aktivnostima trećih strana. Postoji proces kojim se osigurava da osobe kojima su dodijeljene uloge i odgovornosti trećih strana imaju odgovarajuće kompetencije.
- D.** Protokoli za komunikaciju s relevantnim zainteresiranim stranama su definirani i uključuju pravovremeno izvještavanje o statusu učinka, rizika i usklađenosti (posebno kršenja zakona i propisa) prioritetnih trećih strana. Treće strane se prioriziraju na osnovu rizika. Relevantne zainteresirane strane mogu uključivati upravni odbor, viši menadžment, nabavku, operacije, upravljanje rizicima, usklađenost, pravne poslove, informacionu tehnologiju, sigurnost informacija, ljudske resurse i druge.

UPRAVLJANJE RIZICIMA

Zahtjevi:

Interni revizori moraju procijeniti sljedeće aspekte upravljanja rizicima trećih strana u organizaciji.

- A.** Procesi za upravljanje rizicima trećih strana i njihovih usluga su standardizirani i sveobuhvatni, uključuju definirane uloge i odgovornosti te u dovoljnoj mjeri adresiraju ključne rizike relevantne za organizaciju (kao što su strateški, reputacijski, etički, operativni, finansijski, rizici usklađenosti, kibernetičke sigurnosti, informacionih tehnologija, pravni, održivosti i geopolitički). Pridržavanje procesa se prati, a za sva odstupanja se provode korektivne mjere.
- B.** Rizici povezani s trećim stranama tokom cijelog životnog ciklusa se redovno identificiraju i procjenjuju. Procjena rizika se koristi za rangiranje i određivanje prioriteta trećih strana, uključujući i one dalje „nizvodno“. Odgovori na rizik se također rangiraju i određuju prioritet. Procjena rizika se periodično preispituje i ažurira.

- C. Odgovori na rizike su adekvatni i tačni, srazmjerni rangiranju. Odgovori na rizike se implementiraju, pregledavaju, odobravaju, prate, evaluiraju i prilagođavaju po potrebi.
- D. Postoje procesi za upravljanje i, ako je potrebno, eskalaciju problema koji proizlaze iz odnosa s trećim stranama, osiguravajući odgovornost za ishode i povećavajući vjerovatnoću postizanja uslova ugovora ili drugih sporazuma. Ako treća strana ne odgovori na eskalirane probleme, uspostavljeni su procesi pomoću kojih menadžment može procijeniti rizike svog tekućeg poslovnog odnosa i poduzeti daljnje mjere, sanaciju ili raskid, prema potrebi.

PROCESI KONTROLE

Zahtjevi:

Interni revizori moraju procijeniti sljedeće procese kontrole za treće strane, prioritizirane prema riziku. Evaluacija mora uključivati procese menadžmenta za kontinuiranu procjenu i praćenje trećih strana organizacije.

- A. Uspostavljen je robustan proces dubinske analize za pronalaženje i odabir trećih strana, s dokumentiranim i odobrenim poslovnim planom ili drugim relevantnim dokumentom koji opisuje i opravdava potrebu za i prirodu odnosa s trećom stranom.
- B. Ugovaranje i odobravanje se vrše u skladu s politikama i procedurama organizacije za upravljanje rizicima trećih strana i uključuju saradnju između odgovarajućih dijelova organizacije.
- C. Konačne ugovore ili sporazume pregledavaju i odobravaju sve relevantne zainteresovane strane, uključujući pravni odjel i odjel za usklađenost, potpisuju ih ovlaštene osobe obje strane i sigurno se pohranjuju. Za svaki ugovor odgovoran je potpisnik ugovora ili administrator.
- D. Održava se tačan, potpun i ažuran popis svih odnosa s trećim stranama, kao što je to slučaj u centralizovanom sistemu upravljanja ugovorima.
- E. Dokumentirani procesi uvođenja u posao su uspostavljeni i praćeni kako bi se stvorila osnova za treće strane da ispune uslove ugovora ili sporazuma.
- F. Postoje procesi kontinuiranog praćenja kako bi se procijenilo da li treće strane postupaju u skladu sa uslovima ugovora ili sporazuma tokom cijelog životnog ciklusa i da li treće strane ispunjavaju svoje ugovorne obaveze. Proces uključuje provjeru pouzdanosti dostavljenih informacija i ponovnu procjenu učinka periodično i kad god se sporazum promijeni.
- G. Protokoli se uspostavljaju za pokretanje korektivnih mjera ako treća strana ne ispunji očekivanja ili predstavlja povećani ili neočekivani rizik. Protokoli uključuju eskalaciju incidenata na osnovu ozbiljnosti, provođenje pregleda nakon incidenta i analizu uzroka incidenata.
- H. Datumi isteka i obnavljanja ugovora se prate, a mjere za obnavljanje se poduzimaju po potrebi.
- I. Formalizirani plan prelaska iz poslovnog odnosa se provodi i slijedi kako bi se osiguralo da su zahtjevi ugovora koji se odnose na vrijeme i očekivanja adekvatno ispunjeni. Proces uključuje sljedeće:
 - Raskinite s trećom stranom.
 - Zamijenite treću stranu ako je potrebno.
 - Preraspodijelite čuvanje i vratite ili uništite osjetljive podatke organizacije pohranjene kod treće strane.
 - Opozovite pristup trećih strana sistemima, alatima i objektima.

O Institutu internih revizora

IIA je međunarodno profesionalno udruženje koje okuplja više od 265.000 članova diljem svijeta i dodijelilo je više od 200.000 certifikata Certified Internal Auditor® (CIA®) diljem svijeta. Osnovan 1941. godine, IIA je diljem svijeta prepoznat kao vodeća institucija u struci interne revizije u standardima, certifikatima, obrazovanju, istraživanju i tehničkom vodstvu. Za više informacija posjetite theiia.org.

Autorska prava

© 2025 The Institute of Internal Auditors, Inc. Sva prava pridržana. Za dopuštenje reprodukcije obratite se na copyright@theiia.org.

Rujan 2025

The Institute of
Internal Auditors

Global Headquarters

The Institute of Internal Auditors
1035 Greenwood Blvd., Suite 401 Lake
Mary, FL 32746, USA
Phone: +1-407-937-1111
Fax: +1-407-937-1101